

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 30.9.2010
COM(2010) 535 окончателен

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА
ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА**

**относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1161/2005 на Европейския парламент и
на Съвета от 6 юли 2005 г. относно изготвянето на тримесечни нефинансови
сметки по институционален сектор**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1161/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2005 г. относно изготвянето на тримесечни нефинансови сметки по институционален сектор

СЪДЪРЖАНИЕ

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1161/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2005 г. относно изготвянето на тримесечни нефинансови сметки по институционален сектор	1
ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1161/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2005 г. относно изготвянето на тримесечни нефинансови сметки по институционален сектор	2
1. Въведение	3
2. Изпълнение на задълженията за докладване	4
2.1 Задълженията за докладване	4
2.2 Изпълнение на задълженията за докладване	4
2.3 Съвместимост със свързаните набори от данни	5
3. Качество на изготвената статистика	6
3.1 Относимост	6
3.2 Точност	8
3.3 Актуалност и навременност	9
3.4 Достъпност и яснота	11
3.5 Съгласуваност и съпоставимост	12
4. Ползи и възможни подобрения	14
4.1 Ползи спрямо свързаните разходи	14
4.2 Възможни подобрения	16
<i>Актуалност</i>	16
<i>Надеждност</i>	16
<i>Обхват</i>	17

1. ВЪВЕДЕНИЕ

С Регламент (ЕО) № 1161/2005 на Европейския парламент и на Съвета (наричан по-нататък „регламентът за QSA“) се установява правната рамка за изготвянето на тримесечни нефинансови сметки по институционални сектори (наричани по-нататък „QSA“).

Изготвянето на QSA за еврозоната е определено като приоритет в плана за действие за статистическите изисквания на Икономическия и паричен съюз (ИПС), който бе приет от Съвета ECOFIN през септември 2000 г. QSA за еврозоната бяха сметнати за спешно необходими и следва да бъдат предоставяни в срок от 90 дни от края на съответното тримесечие .

Както действително е посочено в третото съображение от регламента за QSA, анализът на цикличните колебания в икономиката на Европейския съюз и провеждането на паричната политика в рамките на ИПС изискват макроикономическа статистика за икономическото поведение и взаимовръзката на отделните институционални сектори, която не може да бъде получена от данните, събирани на ниво „национална икономика“.

Настоящият доклад обхваща прилагането на регламента за QSA в съответствие с изискването в член 9 от него:

„В рамките на пет години от влизането в сила на настоящия регламент Комисията представя пред Европейския парламент и пред Съвета доклад за прилагането на настоящия регламент. По-специално този доклад:

- а) предоставя информация за качеството на изготвената статистика;*
- б) дава оценка на ползите на изготвената статистика на Общността, държавите-членки и всички доставчици и ползватели на статистическа информация по отношение на разходите им;*
- в) идентифицира областите с потенциал за подобрения, както и в които са необходими изменения в контекста на получените резултати.“*

В доклада се предоставя информация по посочените точки в съответствие със следната структура: раздел 2 — доколко държавите-членки изпълниха правните си задължения; раздел 3 — качеството на изготвената статистика на национално и европейско ниво, както и раздел 4 — получените за ползвателите ползи, съпоставени с разходите за събиране/изготвяне, както и планове за бъдещи подобрения.

2. Изпълнение на задълженията за докладване

2.1 Задълженията за докладване

В регламента за QSA се предвижда предаването на данни за ограничен набор от операции, които все пак обхващат пълната поредица от нефинансови сметки. За държавите, чийто БВП е над 1 % от съответната обща сума за Съюза, изискваната разбивка по сектори е следната: нефинансови предприятия (S11) / финансови предприятия (S12) / държавно управление (S13) / домакинства, заедно с организации с нестопанска цел, обслужващи домакинства (S1M) / останал свят (S2). Задълженията за докладване на държавите под посочената гранична стойност са сведени до секторите на държавното управление и на останалия свят.

Данните за QSA трябваше да бъдат предадени най-късно 95 дни след референтното тримесечие — до август 2008 г., след което в срок от 90 дни. Предаваните данни следваше да включват и такива от минали периоди, започвайки от първото тримесечие на 1999 г.

Въпреки че по времето на приемането на регламента за QSA и при последващите разширения на ЕС на някои държави-членки бяха предоставени временни дерогации, срокът им вече изтече и регламентът за QSA се прилага за всички държави-членки на ЕС, а по силата на Споразумението за ЕИП — също и за Норвегия и Исландия.

2.2 Изпълнение на задълженията за докладване

Държави със задължения за докладване по всички сектори

С цел да прецени дали дадена държава трябва да предаде пълен набор от данни за QSA, Комисията определя нейния БВП като процент от БВП за Европа въз основа на средноаритметичната стойност по годишните данни от последните три години (вж. член 3, параграф 2 от регламента за QSA).

Към декември 2009 г. следните 17 държави имаха задължението да докладват по всички сектори: Белгия (BE), Чешка република (CZ), Дания (DK), Германия (DE), Ирландия (IE), Гърция (EL), Испания (ES), Франция (FR), Италия (IT), Нидерландия (NL), Австрия (AT), Полша (PL), Португалия (PT), Финландия (FI), Швеция (SE), Обединено кралство (UK) и Норвегия (NO).

По отношение на последното предаване за 2009 г. (данни до третото тримесечие на 2009 г.) държавите-членки като цяло спазиха срока $t+90$ дни (29 декември).

Повечето държави предоставиха набори от данни по всички сектори, докато NO, SE и PL предоставиха набори от данни по част от секторите, а NO изпрати данни единствено за сектора на домакинствата. Положението обаче се подобри при последните предавания и Норвегия обяви, че ще предостави данни за QSA за всички сектори преди септември 2010 г.

Липсваха редове за минали периоди за EL и ES (данни за 1999 г.), както и за IE (1999—2001 г.). Като цяло това се дължеше на липсващи годишни сметки по сектори, които са в процес на изготвяне и заедно с тримесечните сметки следва да бъдат предоставени на Евростат най-късно през септември 2010 г.

Държави със задължения за докладване по част от секторите

Към декември 2009 г. следните 12 държави имаха задължението да докладват по част от секторите: България (BG), Естония (EE), Кипър (CY), Латвия (LV), Литва (LT), Люксембург (LU), Унгария (HU), Малта (MT), Румъния (RO), Словения (SI), Словакия (SK) и Исландия (IC).

От държавите-членки със задължения да докладват по част от секторите единствено LU не предаде никакви данни, но пое ангажимент да направи това до декември 2010 г. RO предостави данни за QSA за всички сектори по свое желание, като по този начин се подготви за момента на достигане на праговата величина от 1 % и поемане на задължението за докладване по всички сектори.

Изискванията за актуалност бяха като цяло изпълнени, като някои държави не успяха да предоставят данни за ограничен брой операции.

2.3 Съвместимост със свързаните набори от данни

Съвместимостта между различните области на макроикономическата статистика е изискване от регламента за QSA. В четвърто съображение от регламента за QSA е посочено следното: „Изготвянето на тези сметки е част от по-голямата цел за създаване на система от годишни и тримесечни сметки за Европейския съюз и за еврозоната. Системата включва основните макроикономически агрегати, както и финансовите и нефинансовите сметки по институционални сектори. Целта е да се постигне последователност във всички сметки, както и по отношение на сметките на останалия свят, между платежния баланс и данните на националните сметки.“

Освен това в член 5 от регламента за QSA се изисква данните, предоставяни от държавите-членки за целите на същия регламент, да бъдат съвместими с тримесечните нефинансови сметки за сектор „Държавно управление“, тримесечните основни агрегати общо за икономиката и съответстващите годишни данни, предоставяни на Комисията по програмата за предаване на данни съгласно ESA регламента¹.

Примерите за несъвместимост са като цяло незначителни, освен при данните за платежния баланс, в който случай несъвместимостта може да се окаже от голям мащаб (вж. раздел 3.5 за подробна информация). В няколко случая в миналото бяха забелязани несъответствия спрямо тримесечните основни агрегати (QNA) и годишните сметки по сектори (ASA), но сериозността им спадна до „незначителни“ нива при последните

¹ Регламент (ЕО) № 2223/96.

предавания. Очакват се по-нататъшни подобрения с преразглеждането на програмата за предаване на данни съгласно ESA регламента, с което би следвало да бъдат хармонизирани графичите за публикуване и преразглеждане на различните таблици на националните сметки и евентуално на данните за платежния баланс.

3. КАЧЕСТВО НА ИЗГОТВЕНАТА СТАТИСТИКА

Един от начините за първоначална оценка на качеството на изготвената статистика се състои в документирането на използваните от държавите-членки и Европейските институции източници и методи за изготвяне на националните и европейските сметки. Този преглед беше завършен през март 2010 г. и резултатите от него бяха споделени с изготвящите данните лица, с цел да бъдат обменени и насърчени най-добрите практики. Резултатите от прегледа следва да бъдат публикувани на уебсайта на Евростат (<http://ec.europa.eu/eurostat/sectoraccounts>) до края на 2010 г.

Качеството на изготвената статистика беше оценено въз основа на следните критерии по определенията в Регламент (ЕО) № 223/2009 от 11 март 2009 г. относно европейската статистика²: относимост, точност, актуалност и навременност, достъпност и яснота, съгласуваност и съпоставимост.

3.1 Относимост

Относимостта е аспект на качеството, характеризиращ степента, в която даден статистически продукт отговаря на потребностите на ползвателите. Той предполага възможността за идентифициране на ползвателите и познаването на техните потребности и очаквания. В трето съображение на регламента за QSA се посочват основните цели на изготвянето на данни за QSA, както следва:

„Анализът на цикличните колебания в икономиката на Европейския съюз и провеждането на паричната политика в рамките на ИПС изискват макроикономическа статистика за икономическото поведение и взаимовръзката на отделните институционални сектори, която не може да бъде получена от данните, събирани на ниво „национална икономика“. Следователно е необходимо да бъдат изготвяни тримесечни сметки по институционални сектори за Европейския съюз като цяло и за еврозоната.“

Така данните за QSA са от основен интерес на първо място за институционалните ползватели, като ЕЦБ и ГД „Икономически и финансови въпроси“ на Комисията, както и за целите на икономическото управление.

Европейски сметки

² Публикуван в ОВ L 87, 31.3.2009 г.

Евростат и ЕЦБ публикуват пълен набор от тримесечни сметки по сектори за еврозоната, който включва нефинансови сметки, както и финансови сметки и баланси. Евростат публикува също тримесечни нефинансови сметки по сектори за Европейския съюз.

Евростат публикува тримесечен бюлетин с акцент върху набор от сезонно коригирани основни показатели за еврозоната и Европейския съюз. Тези нефинансови показатели, чието предназначение е да обяснят поведението на нефинансовите предприятия и домакинствата, са следните:

- Дял на печалбата на нефинансовите предприятия, определен като брутният опериращ излишък, разделен на брутната добавена стойност. Този характеризиращ рентабилността показател показва дела на създадената в производствения процес добавена стойност, която се генерира от капитала.
- Норма на брутните инвестиции на нефинансовите предприятия, определена като бруто образуването на основен капитал, разделено на брутната добавена стойност. Този показател съотнася инвестициите на нефинансовите предприятия в дълготрайни активи (сгради, машини, софтуер, основни подобрения на дълготрайни активи и т.н.) към стойността на създадената в производствения процес добавена стойност.
- Норма на брутните спестявания на домакинствата, изчислена като брутните спестявания се разделят на брутният разполагаем доход³.
- Норма на брутните инвестиции на домакинствата, изчислена като бруто образуването на основен капитал от домакинствата се разделя на брутният разполагаем доход⁴.

ЕЦБ публикува прескомюнике, което обхваща както финансовите, така и нефинансовите тримесечни сметки по сектори за еврозоната. В прескомюникето на ЕЦБ се анализират годишните процентни промени на основните операции, които стоят в основата на решенията в различните сектори в икономиката. Освен това ЕЦБ редовно съставя по-подробни информационни материали за своите управленски органи — Изпълнителния съвет и Управителния съвет. Тези материали са основата на всеобхватен анализ на тримесечните промени в еврозоната, който се публикува в месечния бюлетин на ЕЦБ.

Разбивка по държави

Получената от неинституционалните ползватели информация (банкови анализатори, консултанти, журналисти и др.) потвърждава големия им интерес към краткосрочните данни по институционални сектори. Освен от европейски агрегати обаче ползвателите се нуждаят от повече информация за отделни държави.

³ След корекция за изменението на нетните активи на домакинствата в резерви на пенсионни фондове.

⁴ Същото.

Броят на държавите, които предоставят данни за QSA не само за секторите на държавното управление и останалия свят, се увеличава през последните години. През 2010 г. осем от седемнадесет държави със задължения за докладване по всички сектори публикуват данни за QSA — сезонно коригирани (FR, UK) или не (CZ, DK, ES, NL, PT и SE). Други четири държави (AT, DE, IT и NO) оповестяват избрани показатели за домакинствата, а в случая на IT — и за нефинансовите предприятия. От останалите пет държави една (BE) обмисля евентуалното публикуване на тези данни в близкото бъдеще.

Тези държави обикновено публикуват данни за QSA в срок $t+90$ дни или малко след това (най-много $t+93$ дни за CZ, $t+97$ дни за NL, до $t+98$ дни за IT и между 90 и 100 дни за ES).

На европейско ниво Евростат започна разпространението на данни по държави за всеки от гореспоменатите основни показатели и определящите им компоненти. Тъй като повечето държави-членки все още не изготвят сезонно коригирани данни за QSA, тези показатели се публикуват като четири тримесечни натрупани суми.

3.2 Точност

Както е посочено в Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика, последната трябва точно и надеждно да отразява реалността. Точността и надеждността на статистиката зависи от много променливи. Един от важните фактори в това отношение е степента, в която се използват преки източници на данни, вместо непреки методи, основани на тенденции от минали периоди и допускания в рамките на модели. За изготвянето на национални данни за QSA се разчита в голяма степен на три източника на входящи статистически данни, а именно тримесечните основни агрегати общо за икономиката, тримесечните сметки за сектора на държавното управление и тримесечния платежен баланс. Тези източници се допълват от административни източници на данни (напр. данъчни документи и друга информация от органите за промишлен надзор), обикновено съдържащи преки данни, които биха могли да бъдат използвани като показатели за краткосрочните промени в конкретни сектори/операции.

Сравнително добра информация в рамките на годината съществува по отношение на дейностите на финансовите предприятия (отчет за приходите и разходите, подробна информация за баланса с разбивки по контрагенти, статистика за лихвените проценти, тримесечни финансови сметки), която информация се използва от много държави в процеса на изготвяне на данните за QSA. Тези източници основно обхващат паричните финансови институции, инвестиционните фондове и в по-малка степен застрахователните дружества и пенсионните фондове. В много случаи се използват също данни от официални надзорни агенции, промишлени бизнес асоциации и фондови борси.

Само няколко държави обаче (напр. CZ и UK, NL за сектора на нефинансовите предприятия), които предоставят данни за QSA за всички сектори, използват преки

източници на данни, които да подпомогнат изготвянето на индивидуални оценки за секторите на домакинствата и нефинансовите предприятия, по-специално за изготвянето на сметките за дохода.

Повечето от останалите държави широко използват непреки методи, основаващи се на годишни данни като сравнителен критерий и тримесечни показатели за отразяване на краткосрочните промени, включително компонента за сезонност. В тези случаи качеството на QSA зависи пряко от точността на ASA. Въпреки че годишните сметки се основават на по-широк набор от източници, потоците на дохода между предприятията и домакинствата не винаги са добре отразени, което дава като резултат недостовестни норми на спестявания на домакинствата или дялове на печалбата на предприятията. Публикуваните от Евростат годишни основни показатели се считат за ефективно средство за установяване на такива недостовестни нива/промени, които след това биват подлагани на разследване в съответната държава (вж. раздел 3.5 по-долу — „съпоставимост“). И накрая, в някои случаи държавите използват основани единствено на модели оценки, които не се опират на пряка или непряка тримесечна информация. Все пак тези методи (основани на модели) са като цяло ограничени до операции, които имат по-малко значение за сметките.

3.3 Актуалност и навременност

Европейската статистика трябва да бъде разпространявана в актуален вид, особено когато се използва за целите на икономическата политика. Такъв е случаят с европейските данни за QSA, които включват важна информация за провеждането на паричната политика в еврозоната и координирането на бюджетните политики в рамките на ЕС. От средата на 2007 г. насам данните за QSA се публикуват навременно — до 120 дни след съответното референтно тримесечие.

При определянето на периодичността на европейската статистика следва да бъдат взети предвид във възможно най-голяма степен изискванията на ползвателите. Налице е подчертано желание от страна на институционалните ползватели изготвянето и разпространението на данни за QSA да бъдат ускорени, за да е възможно вземането на решения да се опира на актуални данни. С настоящия срок за разпространение на данните от $t+120$ дни все още не се постига целта от $t+90$ дни, поставена на Съвета ECOFIN през септември 2000 г. По-специално по-високата степен на актуалност на данните е необходима, за да се отговори на нуждите на Управителния съвет на ЕЦБ при решенията му относно паричната политика в еврозоната. По-високата степен на актуалност на сметките за еврозоната обаче зависи на първо място от по-ранното предоставяне на входящите данни, каквито са тримесечната статистика за държавното управление, платежния баланс и тримесечните финансови сметки (MUFA — финансовите сметки на паричния съюз).

Като междинна стъпка срокът за валидиране и изготвяне беше намален на 10 (календарни) дни след предаването на националните QSA, което дава възможност

предварителните оценки за еврозоната и нефинансовите сметки за ЕС да бъдат налични в срок от 100 дни след референтното тримесечие.

3.4 Достъпност и яснота

Европейската статистика трябва да бъде разпространявана по удобен начин и представяна в ясен и разбираем формат. Тя следва да бъде налична и достъпна на обективен принцип, заедно с помощни метаданни и насоки.

— *Агрегати за еврозоната/европейски агрегати*

Публикацията на Евростат обхваща редове от данни за QSA за всички сектори от първото тримесечие на 1999 г. (без сезонни корекции) за еврозоната и ЕС, както и основни показатели с акцент върху промените в секторите на нефинансовите предприятия и на домакинствата (както необработени, така и сезонно коригирани), както е описано в раздел 3.1 по-горе.

Данните се разпространяват по различни канали: прескомюникета, статистическа база от данни и раздел на уебсайта на Евростат, специално определен за сметките по сектори⁵. В този специално определен за темата раздел се представят интегрирани тримесечни нефинансови и финансови сметки по сектори за еврозоната и нефинансови QSA за ЕС под формата на поредица от сметки, както е определено в ESA95. Този формат помага на ползвателите да разберат и анализират взаимовръзките между различните сектори и операции.

Данните се придружават от методологична информация за изготвянето на европейските QSA и поредицата от сметки по ESA95. Освен това се предоставя поредицата от прескомюникета на Евростат за QSA, заедно с файл във формат Excel, включващ базовите данни. И накрая, набор от около 30 аналитични графики и таблици се актуализира всяко тримесечие, за да могат ползвателите лесно да съотнасят промените общо за икономиката към промените във всеки институционален сектор.

Освен това ЕЦБ разпространява подробно прескомюнике относно интегрираните сметки за еврозоната (EAA), дава достъп до всички данни за EAA чрез своя т.нар. „склад“ за статистически данни (Statistical Data Warehouse — SDW)⁶ и публикува основните показатели в месечния си бюлетин и статистическия си джобен наричник. На нейния уебсайт има и методологична информация.

— *Разбивка по държави*

Евростат публикува годишните сметки по сектори за всяка държава заедно с QSA за еврозоната и за ЕС и в същия формат ESA95. Освен това изброените в раздел 3.1 тримесечни основни показатели са публикувани изцяло или частично за всички държави-членки, които предоставят QSA за всички сектори, освен BE, EL, IE, и FI, чието включване е планирано за близкото бъдеще.

⁵ Вж. <http://ec.europa.eu/eurostat/sectoraccounts>

⁶ Вж. <http://sdw.ecb.europa.eu>

3.5 Съгласуваност и съпоставимост

Съгласуваност

Съгласуваността между свързаните помежду си статистически области се определя за един от най-важните аспекти на качеството на статистическите продукти (вж. раздел 2.3 от настоящия документ). В случая на QSA това се отнася за годишните сметки по сектори (ASA), основните агрегати (QNA), тримесечните нефинансови сметки за сектора на държавното управление (STPFS), тримесечните финансови сметки (MUFA) и статистиката за платежния баланс.

При QSA е постигнато като цяло добро ниво на съгласуваност с другите свързани статистики, особено при STPFS (с изключение на UK) и QNA.

По отношение на съгласуваността между QSA и платежния баланс, при някои страни все още се наблюдават значителни несъответствия поради използването на различни концепции в двете области. Например няколко държави-членки използват за националните сметки националната концепция за търговията със стоки, изключвайки по-специално квазитранзитната търговия, докато се опират на концепцията за ЕС по отношение на платежния баланс.

Други несъответствия между QSA и платежния баланс произлизат от различия по отношение на съответните ръководства (пето издание на ръководството за платежния баланс — BMP5, и европейската система от сметки — ESA95). Тези несъответствия засягат корекциите за косвено измерените услуги на финансовите посредници (FISIM) по отношение на вноса, износа и лихвените потоци в националните сметки, както и различното третиране на строителните услуги, услугите на сектора на държавното управление и дохода от взаимни фондове. Очаква се тези концептуални различия да бъдат отстранени, когато бъдат публикувани новите версии на ръководствата (BPM6 и ESA2008).

Оставащите причини за несъгласуваност са следните:

- различни изисквания към данните;
- различни политики за свързаните статистики по отношение на актуалността и/или преразглеждането (така наречените времеви различия);
- различия в институционалната уредба (различни източници на данни, използвани от различните изготвящи единици, с особена важност за платежния баланс и финансовите сметки);
- асиметрично отчитане на трансграничните потоци.

Случаите на несъгласуваност поради различни изисквания по отношение на данните могат да бъдат следствие на различно третиране на статистическите несъответствия между подходите за измерване на brutния вътрешен продукт въз основа на производството и на разходите. За разлика от предаванията на QNA, при които

статистическите несъответствия могат да бъдат отчетени отделно, QSA се отчитат в балансов вид по отношение на видовете използване и ресурси. Поради това несъответствията по отношение на производството обикновено се отнасят към брутната добавена стойност (B.1G), докато несъответствията по отношение на разходите обикновено се отчитат като изменения на запасите/ценностите (P.5N).

Времени различия могат да възникнат по изключение в някога периоди през годината поради различни политики за преразглеждане на годишните данни. По-специално ANA (годишните основни агрегати) по правило се актуализират въз основа на QNA и са налични в момента $t+3$ месеца, докато ASA се преразглеждат в периода между $t+6$ и $t+9$ месеца. Възможно е тогава QSA, които по правило се разглеждат спрямо ASA, да се разминават с QNA в междинния период. Освен това годишната статистика за публичните финанси (APFS) трябва да бъде съвместима с нотификациите по процедурата при прекомерен дефицит (EDP), извършвани в моменти $t+3$ и $t+9$ месеца. Ако данните за ASA не се изготвят/перазглеждат точно в тези моменти, това може да създава несъответствия между QSA, които се разглеждат спрямо ASA, и данните за STPFS/APFS, особено през март и септември.

Времеви различия могат също така да се повтарят всяко тримесечие поради различаващи се за различните статистически области изисквания по отношение на актуалността и/или различаващи се политики за преразглеждане. Например QNA са налични в момента $t+70$ дни, докато STPFS и QSA се предават в момента $t+90$, като се използва наличната допълнителна информация в периода между $t+70$ и $t+90$ дни. Поради това че на съответствието между QSA и STPFS се придава по-висок приоритет, се получават времеви различия с изготвените по-рано показатели за QNA.

Освен това в резултат на различаващи се между държавите институционални уредби често се получава диференциране на източниците на данни и методологичните подходи, както и диференциране на политиките за преразглеждане между статистическите области. Това засяга на първо място несъответствията между данните за платежния баланс и за MUFA (освен обсъдените по-горе концептуални и времеви различия). В повечето държави за нефинансовите сметки, включително тези за останалия свят, се прави оценка от националните статистически институти (НСИ), докато националните централни банки (НЦБ) обикновено отговарят за платежния баланс и финансовите сметки. От първостепенно значение за статистическата съгласуваност са съгласуваността на използваните от различните институции източници на данни, взаимните договорености относно нивото на необходимата подробност на входящите данни и редовната комуникация между НСИ и НЦБ по методологични въпроси.

Несъответствията на европейско ниво произлизат не само от националните входящи данни, но и от асиметричното отчитане на трансграничните потоци между държавите-членки. Теоретично погледнато вътрешните потоци би следвало да са еднакви между страните за видовете използване и ресурсите (напр. изнесените от всички държави-

членки стоки в рамките на Общността би трябвало да са равни на общия внос). Не така е в действителност обаче поради така наречените „асиметрии“. За коригирането на тези асиметрии е необходимо балансиране на европейските сметки, което в крайна сметка води до някои различия спрямо други публикации на национални сметки, при които трансграничните потоци в съответната област все още не са били премахнати.

Съпоставимост

Съпоставимостта може да бъде анализирана както от концептуална, така и от емпирична гледна точка.

Както е посочено в член 4 от регламента за QSA, съпоставимостта в концептуално отношение се гарантира от използването на общи стандарти, определения, класификации и счетоводни правила, както е определено в ESA регламента.

В ESA регламента се определят по-специално институционалните единици, секторите и съдържанието на всяка отделна операция, която принадлежи към поредицата сметки. С цел да се подпомогне правилното прилагане на тези стандарти, въпросниците за QSA (и ASA) са създадени по такъв начин, че да дават възможност за предаване само на съответните комбинации от сектори и операции. Освен това кодовете и счетоводните правила за ESA систематично се проверяват от Евростат при получаването на QSA.

В емпирично отношение съпоставимостта във времето се проверява чрез мониторингови преразглеждания на последователни предавания и отправяне на запитвания към държавите-членки за всяка неочаквана промяна на основните променливи.

В ESA регламента се определят също правила относно момента на отчитане на операциите. Тези правила, чрез които се изпълнява концепцията за текущото начисляване, са особено важни в контекста на QSA, където всички операции трябва да бъдат отчитани едновременно за всички контрагенти. С цел проверка на съпоставимостта във времето и на еднаквото прилагане от различните страни на правилата относно момента на отчитане, всяко тримесечие се актуализира и предава на лицата, изготвящи QSA, списък с икономически значими графики за партньорска проверка. Това дава възможност да бъдат открити недостоверни тримесечни тенденции, които е възможно да са показател за несъгласувано отчитане на свързаните потоци.

Съпоставимостта в пространствено отношение се проследява чрез сравняване между държавите на основни показатели за ASA, като например нормата на спестяванията на домакинствата във връзка с разполагаемия доход на домакинствата.

4. Ползи и възможни подобрения

4.1. Ползи спрямо свързаните разходи

Разходи

Изготвянето на данни за QSA се основава предимно на съществуващи вече годишни сметки по сектори и тримесечни данни за секторите на държавното управление и останалия свят (платежния баланс).

В общия случай тези данни се изготвят чрез използването на съществуващи изследвания или административни данни. В няколко случая бяха използвани допълнителни проучвания, за да бъдат изпълнени изискванията на QSA.

Такъв е случаят на NL, която извършва проучване за най-големите 300 предприятия от сектора на нефинансовите предприятия, обхващайки около 50 % от общата сума на баланса, както и значителен брой единици от сектора на финансовите предприятия⁷. PT и FI също са използвали допълнителни проучвания по отношение на сектора на нефинансовите предприятия.

Случаят на UK е много специфичен, тъй като тази държава изготвя тримесечни сметки по сектори, които след това се използват за извличане на годишни сметки по сектори. QSA се основават на няколко тримесечни проучвания, по-специално, за домакинствата: проучването „Работна заплата“; за нефинансовите предприятия: „Проучването на тримесечната печалба“; както и за финансовите предприятия: няколко проучвания, проведени от английската национална банка, а по отношение на пенсионните фондове, застрахователните предприятия и тръстовете — от Националната статистическа служба (Office for National Statistics — ONS).

За изготвянето на данни за QSA за секторите на домакинствата и предприятията също беше необходим допълнителен персонал. Допълнителното работно натоварване⁸ в еквивалент на пълно работно време е оценено, както следва: Евростат (5), ЕЦБ (2,5), BE (0,6), CZ (1,5), DK (1), DE (1,5), IE (2), EL (0,3), ES (2), FR (1), IT (1,5), NL (3), AT (2), PL (1,5), PT (2), RO (2), FI (1), SE (2), NO (1).

Ползи

С регламента за QSA беше подпомогнато изготвянето в държавите-членки на тримесечни редове от данни за страната на дохода на националните сметки. Тези данни допълват тримесечните редове за производството и разходите, които бяха вече изготвени чрез програмата за предаване на данни съгласно ESA регламента. Изготвянето на данни на европейско ниво даде импулс за методологични промени, водейки междувременно до широк набор от нови статистически продукти.

⁷ Включените в проучването единици обхващат 90 % от общите суми на баланса за паричните и финансови институции (35 % от общата стойност за S12), 100 % за инвестиционните фондове (1 % от S12) и 85 % за застрахователните дружества и пенсионните фондове (12 % от S12).

⁸ Тъй като Обединеното кралство изготвя годишните сметки по сектори (ASA) като сума на отделните QSA, свързаното конкретно с QSA работно натоварване не може да бъде оценено.

В методологично отношение беше необходимо да бъде преразгледано изготвянето на европейските агрегати, за да могат те да описват еврозоната/ЕС като цяло. На първо място, QSA на държавите-членки бяха допълнени със сметките на институциите на ЕС и ЕЦБ. На второ място, сметката за останалия свят беше оценена въз основа на данни за платежния баланс с държави извън еврозоната/ЕС, тъй като тя следва да отчита потоците само по отношение на трети държави. На трето място, сметките бяха изравнени така, че вътрешните сектори да съответстват на преоценената сметка за останалия свят.

Публикуването на пълен набор интегрирани (нефинансови и финансови) сметки по институционални сектори за еврозоната и нефинансови сметки по сектори за ЕС се счита от изготвящите данните лица и институционалните ползватели за голям успех⁹. Както е посочено в спецификациите на проекта, тримесечните нефинансови сметки по сектори вече дават възможност да бъдат анализирани поведението на икономическите субекти и взаимодействието им в реалната икономика. В комбинацията с тримесечните финансови сметки се получава по-пълна представа.

4.2. Възможни подобрения

Въпреки че основно необходимото, изразено в плана за действие за статистическите изисквания на Икономическия и паричен съюз (ИПС), който бе приет от Съвета ECOFIN през септември 2000 г., е изпълнено чрез QSA, някои подобрения могат да бъдат предложени, за да се увеличи още повече тяхната полезност.

Актуалност

Като пръв приоритет държавите-членки и Евростат/ЕЦБ целят да подобрят актуалността на сметките за еврозоната/ЕС. Както беше посочено в раздел 3.3 по-горе обаче по-добрата актуалност на сметките за еврозоната зависи от по-ранното предаване на входящите данни.

Поради това при извършването понастоящем преразглеждане на ревизираната програма за предаване на данни съгласно ESA регламента се предвижда да бъдат съкратени сроковете за предаване на QSA, за да се даде възможност изготвянето/публикуването на сметките за еврозоната/ЕС да става в срок $t+90$ дни, вместо $t+120$ дни.

Надеждност

⁹ Вж. протокола от 34-то заседание на Комитета по паричната и финансовата статистика и статистиката на платежния баланс (CMFB), параграф 6.1.4 на адрес: <http://www.cmfb.org/reports/meetings.htm> и архивите от проведената на 1 юни 2007 г. пресконференция на адрес: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sector_accounts/introduction.

Друг източник на възможни подобрения са източниците на тримесечни данни за секторите на домакинствата и нефинансовите предприятия. В някои случаи държавите използват основани единствено на модели оценки, които не се опират на пряка или непряка тримесечна информация. Важно е споменатият метод (основан на модели) да бъде използван единствено за операции с ограничено значение за сметките.

От друга страна, някои държави вече започнаха да събират преки данни, напр. от сметки на предприятията. В идеалния случай статистическите данни се генерират като вторичен продукт на редовната счетоводна отчетност на предприятията, поне що се отнася до регистрираните на борсата дружества и административните данни/ведомостите за заплатите за домакинствата.

Евростат ще продължи да наблюдава и да подобрява качеството на тримесечните сметки по сектори чрез редовни проверки на данните, включително съпоставяне по държави. Евростат ще насърчи също така разпространяването на най-добрите практики на изготвяне под напътствието на работната група на CMFB за тримесечните сметки по институционални сектори.

Обхват

Както е посочено в раздел 2.1 на настоящия документ, ползвателите на данни за QSA редовно изразяват интереса си към наличието на национални данни за QSA. Поради това публикуването на хармонизиран набор от национални данни, включително сезонно коригирани стойности, е един от приоритетите за развитие по отношение на QSA за близкото бъдеще.

По същата логика би било изключително полезно да бъде разширен наборът от изчислени в реални стойности основни показатели. Такъв вид количествени данни за домакинствата и бизнес инвестициите би допълнил сегашните публикации относно дохода и потреблението на домакинствата. Евентуално следва да бъде разпространена разбивка по държави едновременно със съответните европейски показатели.

Предоставянето на сезонно коригирани данни в реални стойности за ограничен набор от показатели се обсъжда понастоящем в контекста на преразглеждането на програмата за предаване на данни съгласно ESA регламента.